

Aanwezigheidsbeleid op fase 1: verhoogde zorg

Geoorloofd relatief schoolverzuim.

De school heeft een informatieplicht over de onderwijsmogelijkheden voor zieke leerlingen:

De school moet de ouders individueel op de hoogte brengen van het bestaan en de mogelijkheden van onderwijs voor zieke leerlingen, van zodra duidelijk is dat de leerling voor TOAH in aanmerking zal komen.

Kleuters zijn nog niet leerplichtig, dit neemt niet weg dat ook de ouders van deze doelgroep geïnformeerd worden over de onderwijsmogelijkheden. Ook voor kleuters kan veelvuldige of langdurige afwezigheid wegens ziekte grote gevolgen hebben.

De school stelt het recht op specifieke onderwijsmaatregelen vast.

We herhalen het belang van een goede registratie en opvolging van afwezigheden in het algemeen. Enkel via een goede registratie kan de school het recht op specifieke onderwijsmaatregelen vaststellen, als deze niet via een ouders of arts werden aangevraagd.

Organisatie door de school

- [Checklist aanvraag TOAH](#)
- [Checklist aanvraag Bednet](#)
- [Checklist aanvraag School en ziek zijn](#)

Rol van het CLB:

Het CLB is niet rechtstreeks betrokken bij de aanvraag.

Via signaalfunctie of vanuit consultatieve leerlingenbegeleiding kan het CLB de optie van tijdelijk onderwijs aan huis onder de aandacht brengen.

Ongeoorloofd relatief schoolverzuim

B van Begeleiding.

Wanneer we vertrekken vanuit het bindingsperspectief:

- is kort op de bal spelen, laagdrempelig en aanklampend handelen sterk aangewezen,
- houden we rekening met het gegeven dat leerlingen door afwezigheden snel de mate aan binding met de school verliezen,
- is het van belang om reeds bij de eerste afwezigheden in gesprek te gaan met de leerling. dit gesprek wordt gevoerd door een personeelslid van de school.
 - Het is contraproductief dit door een schoolexterne partner (zoals het CLB) te laten doen gezien de doelstelling tot binding tussen de school en de leerling. Dit kan bij aanvang enkel via een persoonlijk contact tussen school en de leerling gebeuren.
 - Dit gesprek kan door een secretariaatsmedewerker opgenomen worden, door de klastitularis, de leerlingenbegeleider of een andere vertrouwenspersoon.

Onderzoek leert ons dat:

- het wordt aanbevolen om de B codes niet los te zien van andere afwezigheden.
- de data-analyse van de afwezigheidscodes van de leerling belangrijk is om zicht te krijgen op de mate van de onthechting en het tempo waaraan die plaatsvindt.
- zolang de B-codes gecombineerd worden met gewettigde afwezigheden er nog sprake is van binding. De leerling camoufleert als het ware zijn spijbelgedrag.
- wanneer we echter een evolutie zien op gebied van B-codes zonder cumulatie van gewettigde afwezigheden het spijbelen de bovenhand neemt op de wens dit gedrag verdoken te houden en is er sprake van onthechting.

Aanbevelingen bij het voeren van gesprekken en aanklampend werken:

- De school/trouwenspersoon op de school voert het eerste gesprek met de leerling/ouders, dit vanuit het bindingsperspectief.
- Tijdens het gesprek of verschillende gesprekken probeert de school te achterhalen wat mogelijke belemmeringen zijn om op school te geraken.
- Er wordt ingezet op het samen zoeken naar oplossingen, een creatieve aanpak om vooruit te geraken.
- Het creëren van perspectief op korte en/of lange termijn.
- Het sensibiliseren rond het belang aanwezig te zijn op school.

- Het positief benaderen van de leerling, bijvoorbeeld door te benoemen wanneer er wel iets goed loopt, door elke aanwezigheid (ook indien te laat, of na paar dagen afwezig) positief bekrachtigen.
- Aanklampend werken kan betekenen:
 - het organiseren van een wekelijks of tweewekelijks zorgteam of cel leerlingebegeleiding (bestaande uit directie, opvoeders, CLB-ondersteuning, leerling- en zorgbegeleiding) waar aandacht besteed wordt aan het bespreken van leerlingen met afwezigheden
 - nauwe opvolging van de evolutie van de afwezigheden,
 - communicatie met de ouders bij iedere afwezigheid,
 - de leerling op een laagdrempelige manier benaderen, v.b. contact houden met de leerling via sms, sociale media,
 - huisbezoek vanuit verbinding 'we willen je op school',
 - begeleidingsafspraken opstellen en op korte termijn evalueren,

Knipperlichten naar opvolging en begeleiding:

Soms kan de afwezigheidsproblematiek binnen een school grotere proporties aannemen waardoor het strikt opvolgen van het beleid in het gedrang kan komen.

Een aantal suggesties bij prioritering van op te volgen leerlingen:

- De leeftijd van de leerling: hoe jonger de leeftijd hoe meer marge om de binding met de school te herstellen. Oudere leerlingen met frequente ongeoorloofde afwezigheden (derde graad) zullen eerder de school vervroegd verlaten.
- De ouders werken niet mee, zijn onverschillig tegenover het probleem of zijn niet bereikbaar (mits zekerheid over de contactgegevens). Deze houding kan gecapteerd worden als 'onwil' van de ouders om met de school en/of CLB de problematiek aan te pakken.
- De snelheid/de tijdsspanne waarin afwezigheden zich op korte termijn opstapelen, vb. 20 afwezigheden in 6 maanden versus 20 afwezigheden in 6 weken. Belangrijk is daarbij niet alleen uit te gaan van de B-codes, maar ook de andere codes hierin mee te nemen! Bij leerlingen met veel B-codes zijn er vaak ook heel wat verdoken gewettigde problematische afwezigheden.
- Leerlingen met een gekende problematiek (emotioneel, sociaal, thuiscontext, afwezigheden in vorige schooljaren)

Sanctionerende maatregelen.

De school past sanctionerende maatregelen toe indien gekaderd binnen een breder beleid rond afwezigheden.

Het sanctioneren van leerlingen die problematisch afwezig zijn contraproductief werken.

De maatstaf is de mate van de bestaande hechting of binding tussen de jongere en de school:

- wanneer een jongere nog voldoende binding heeft met de school kan een sanctionerende maatregel ertoe leiden dat het sporadisch afwezig zijn achterwege blijft.
- wanneer de afwezigheden te frequent zijn en de binding te verzwakt zal een sanctionerende maatregel de koude kleren van de leerling niet raken en kan de jongere nog verder van de school wegdrijven.

In een schoolse setting kan er moeilijk gewerkt worden met verschillende maatstaven. Men kan niet de ene leerling sanctioneren voor het ongeoorloofd afwezig zijn en de andere leerling niet. De leerlingen zouden dit niet aanvaarden, evenmin de ouders en het schoolpersoneel. Toch blijft het aanbevolen om bij het opmaken van een sanctiebeleid met deze bevindingen rekening te houden.

Een sanctioneringsbeleid in combinatie met begeleiding m.b.t. achterliggende problematieken, zal eerder kans op slagen hebben. Ook een begeleidend gesprek om de sanctie te duiden wordt aanbevolen.

De school organiseert een cel leerlingenbegeleiding of zorgoverleg tussen de school en het CLB.

De school bespreekt de problematisch afwezige leerlingen met het CLB tijdens een gestructureerd zorgoverleg of cel leerlingenbegeleiding.

Zoals reeds vermeld en aanbevolen wordt het eerste gesprek rond afwezigheden met de leerling door de school gevoerd.

Tijdens de bespreking met het CLB kunnen volgende zaken aan bod komen:

- welke stappen werden door school genomen? Wat werkt en wat werkt minder?
- hoe komt het dat leerling niet op school geraakt?
- is er sprake van administratieve slordigheid, verkeerde studiekeuze, pesterijen, persoonlijke problemen, contextuele moeilijkheden, ...
- consultatief advies van CLB:
 - welke stappen kan de school binnen verhoogde zorg extra ondernemen?
 - welke partners kunnen ingeschakeld worden ter ondersteuning van de school?
 - Is de tussenkomst van de politie aangewezen?
- Bij signalen dat er nood is aan intensievere opvolging vanuit CLB (fase 2): opstart van leerling specifiek traject vanuit CLB met blijvende betrokkenheid van de school.

- Duidelijke afspraken tussen school en CLB:
 - wie wat doet in de begeleiding van de leerling?
 - hoe en door wie wordt er gecommuniceerd naar de context?
 - Gelijkgezindheid rond de aanpak, de te betrekken externen?

De school werkt samen met externe diensten om schoolverzuim aan te pakken:

Het CLB – consultatieve leerlingenbegeleiding

zie bovenstaand.

De lokale politie

- wanneer:
 - bij manifeste onwil of onbereikbaarheid van de ouders,
 - bij onbuigzaamheid van de leerling
- Aanbevelingen rond samenwerking met de lokale politie:
 - De lokale politie is een preventieve partner in kader van de opvolging van afwezigheden, waarbij politie al vroegtijdig ingeschakeld wordt zodat de afwezigheden niet hoger oplopen, vb. standaard bij 10 B-codes,
 - tijdens de opmaak van een schoolintern spijbelactieplan wordt aandacht besteed aan deze preventieve rol,
 - Bij de aanmelding wordt bij de standaard aanmeldingsfiche een overzicht van de afwezigheden bezorgd. Bij een eventuele tweede aanmelding wordt een recente afwezigheidslijst toegevoegd,
 - de opmaak van een anti-spijbelcontract heeft een preventief karakter. Het kan voldoende zijn om beginnende spijbelaars te ontraden om hun gedrag verder te zetten,
 - in overleg met de contactpersoon van de lokale politie voor de school, opteren om de politiezone van de woonplaats van de leerling te contacteren zodat er korter op de bal kan gespeeld worden,
- Inachtneming van negatieve effecten bij het laattijdig aanmelden van afwezige leerlingen bij de politie:
 - onbegrip bij de ouders van spijbelende leerling tegenover de school. De ouders begrijpen niet waarom de politie wordt ingeschakeld voor een spijbeldossier die al gekend is door alle mogelijke instanties.
 - wanneer men reeds het volledige parcours van instanties en voorstellen doorlopen heeft, heeft het anti-spijbelcontract weinig meerwaarde. Toch blijft het

nuttig om deze dossiers door te sturen naar politie. Soms kan het een trigger zijn voor de ouders om vlugger mee te werken in het dossier bij CLB, OCJ

NAFT of andere schoolexterne trajecten om o.a.

- belemmeringen bij het schoollopen aan te pakken,
- hervinden van intrinsieke motivatie,
- het herstelproces of bindingsproces tussen leerling en school ondersteunen
- de terugkeer naar de klasgroep voor te bereiden en te ondersteunen
- het aanbieden van trajecten die een druk verlagende werking hebben voor de leerling,
- het opnieuw in beweging krijgen van de leerling,
- ...

Aanbod vanuit de lokale besturen

Lokale besturen zetten in op flankerend onderwijs beleid. Dit beleid omvat maatregelen en initiatieven die gemeenten en steden nemen om het onderwijs in hun regio te ondersteunen en te versterken, zonder dat ze zelf onderwijs organiseren.

Thema's en acties binnen flankerend onderwijsbeleid:

- gelijke onderwijskansen bevorderen: bv. steun bij inschrijvingsbeleid, toeleiding naar kleuteronderwijs, taalstimulerende projecten.
- afwezigheden en schooluitval aanpakken: ondersteuning rond spijbelpreventie, brugfiguren die werken tussen school, gezin en welzijn.
- ondersteuning voor kwetsbare gezinnen: bv. huiswerkbegeleiding, naschoolse opvang, projecten rond kansarmoedebestrijding.
- samenwerking stimuleren: overlegplatforms tussen scholen, CLB, jeugdwerk, kinderopvang en welzijn.
- faciliteiten voorzien: bv. veilige schoolomgevingen, fietspaden, infrastructuur voor sport en cultuur.

Betrokken hulpverlening bij leerling en/of het gezin

Schoolweigering

Naar de tool: [Angst voor de schoolpoort - HOGENT](#)

**HO
GENT**

Signalen opmerken voordat een gegronde inschatting van de situatie gemaakt wordt.

Het is belangrijk om bepaalde signalen die kunnen verwijzen naar mogelijke schoolweigering tijdig op te merken. Om welke (combinatie van) signalen gaat het?

- Na een vakantieperiode of weekend of ziekteperiode het herhaaldelijk moeilijk hebben om terug naar school te komen.
- Tegenvallende cijfers, of dalende cijfers.
- Groeiend aantal afwezigheden.
- Schoolverandering(en) en/of zittenblijven.
- (Korte) periodes van afwezigheid, misschien op vaste dagen of uren, ook al is de afwezigheid gewettigd.
- Verandering in het gedrag van de jongere. (Opvallend stiller dan gewoonlijk, of net niet).
- Fysieke klachten op school waarbij de jongere soms vraagt om contact op te nemen met thuis. Aarzeling, twijfels, blokkades, ... bij bepaalde vakken, leerkrachten, situaties (LO, presentaties).
- Vaak te laat komen.
- Afhaken op sociaal vlak (de klasgroep)

Bespreken van signalen met de jongere.

- Geef erkenning aan de signalen en klachten.
- Leg niet enkel de focus op wat niet of moeilijk gaat. Bekijk ook wat wél lukt, wat de jongere graag doet of goed kan.
- Het doel van dit gesprek is dat de jongere het gevoel krijgt dat de school hem/haar probeert te begrijpen en dat de jongere en ouders zich niet alleen voelen

Bespreken van signalen met de ouders

- Treed in contact met de ouder(s) in de mate van het mogelijke met medeweten van de jongere en betrek hem/haar er mogelijks bij.
- Toon respect en belangstelling voor de beleving van de ouders. Vaak voelen zij zich machteloos ten opzichte van de situatie waar hun kind in verkeert.

Hoe kijkt elke betrokkene naar de situatie van schoolweigering?

Vooraleer je een effectieve aanpak kan uitwerken, is het belangrijk om alle perspectieven op de situatie in kaart te brengen. Door de verschillende perspectieven uit te wisselen, ontstaat **begrip en afstemming** tussen verschillende betrokkenen en wordt de uitwerking van de aanpak gemeenschappelijk gedragen.

Wat werd en wordt er ondernomen?

Een overzicht van wat gedaan werd en wat nog nodig is volgens de betrokkenen is de eerste stap in de afstemming van de aanpak. Vanuit dit overzicht merk je de inzet van alle betrokken op.

Bepaal de rollen:

- De spilfiguur is diegene die op ieder moment voeling heeft en houdt met de situatie én het aanspreekpunt is voor alle betrokkenen (kan een leerkracht, titularis, leerlingbegeleider, CLB... zijn).
- Wie neemt de regie in handen, brengt mensen samen, maakt afspraken en bewaakt de mogelijkheden (= spilfiguur)?
- CLB is bij voorkeur betrokken partij om evt. verbinding te maken met de hulpverlening. Mogelijks kan de CLB-arts contact opnemen met de huisarts voor meer toelichting over de (gewettigde) afwezigheden van de jongere.

Er wordt geconcretiseerd hoe de communicatie op een snelle en effectieve manier verloopt: gesprek, mail, smart - school, telefoon, sociale media, ...